

Aan de gemeenteraad

Registratienummer: GF13.20073

Datum collegebesluit: 8 oktober 2013
Agendapunt: 9

Portefeuillehouder:
Mevrouw C. van der Laan

Behandelend ambtenaar:
De heer G. Haanstra

Onderwerp:
Aanpassing Erfgoedverordening Heerenveen 2010

Voorstel:

Aanpassing Erfgoedverordening Heerenveen 2010 vaststellen

Overwegingen

1. Inleiding

Bij de behandeling van de V&P nota 2011 besloot uw raad te bezuinigen door deregulering. Eén van de taakvelden waarop deze bezuiniging moest plaatsvinden was Welstand en cultuurhistorie.

In het raadsvoorstel betreffende het Basisdocument welstand deelden wij u mee dat wij ons zouden beraden op de vraag of we nadere dereguleringsvoorstellen aan uw raad zouden voorleggen betreffende het onderwerp cultuurhistorisch erfgoed.

Wij hebben naar aanleiding van voornoemd raadsvoorstel op 23-4-13 een besluit genomen met betrekking tot deregulering cultuurhistorisch erfgoed. Hierover hebben wij uw raad geïnformeerd bij brief van 24-4-13, nummer 13.3002868.

In dit raadsvoorstel leggen wij u een aanpassing van de erfgoedverordening ter vaststelling voor, die uitvoering geeft aan de in de brief van 24-4-13 verwoorde deregulering ten aanzien van cultuurhistorisch erfgoed.

2. Nota Cultuurhistorische erfgoed

Op 4 oktober 2010 stelde uw raad de Nota Cultuurhistorisch erfgoed vast. Hiermee werd uitwerking gegeven aan het collegeprogramma 2010-2014:

"Cultuurhistorisch erfgoed

Een bijzondere uiting van duurzaamheid is de respectvolle omgang met cultuurhistorisch erfgoed. De gemeente geeft hieraan meer zorg en aandacht. De cultuurhistorische waarden worden in beeld gebracht. We stimuleren de uitvoering van het archeologisch beleidskader. Op basis van een gemeentebrede inventarisatie wordt gekomen tot een meer uitgebreide lijst met gemeentelijke monumenten. "

3. Erfgoedverordening Heerenveen 2010

Op 4 oktober 2010 stelde uw raad eveneens de Erfgoedverordening Heerenveen 2010 vast. Deze verordening verving de daarvoor geldende Monumentenverordening Heerenveen 2007.

De Erfgoedverordening Heerenveen 2010 regelt de gemeentelijke rol bij de bescherming van monumenten en de instandhouding van archeologische waarden.

De vaststelling van een Erfgoedverordening vormt enerzijds een verplichting, die voortvloeit uit de Monumentenwet 1988, anderzijds is het een instrument om uitvoering te geven aan gemeentelijk beleid inzake de bescherming van cultuurhistorisch erfgoed.

4. Deregulering

Er zijn twee aanleidingen om de Erfgoedverordening Heerenveen 2010 te dereguleren:

1. Veranderingen in de nationale regelgeving met betrekking tot de bescherming van monumenten.
2. Het besluit van uw raad om welstand en bestemmingsplannen te dereguleren.

Ad. 1

Er zijn verschillen en samenhangen in de bescherming van gebouwde rijksmonumenten en gebouwde gemeentelijke monumenten.

Rijksmonumenten worden beschermd met toepassing van het vergunningenregiem van de Wabo. Daarbij vindt toetsing plaats van het bouwen, maar ook van een groot aantal andere activiteiten, die afbreuk kunnen doen aan de waarde van een rijksmonument.

Gemeentelijke monumenten worden eveneens beschermd met toepassing van het vergunningsregiem van de Wabo. Daarbij is echter sprake van twee vergunningen, die samen worden opgenomen in de omgevingsvergunning:

- de vergunning voor de activiteit bouwen, die algemeen geldt voor vergunningplichtige bouwactiviteiten;
- de monumentenvergunning op basis van de gemeentelijke erfgoedverordening. (Dit betreft handelingen met gevolgen voor beschermde monumenten: monumenten onderhouden, restaureren, veranderen of slopen).

Deze verschillen in bescherming van rijks- en gemeentelijke monumenten zijn van belang, omdat de nationale wetgever aanpassingen in de regelgeving heeft doorgevoerd, waarbij deze verschillen een rol spelen.

Op 1 januari 2012 is het Besluit omgevingsrecht (Bor) aangepast voor wat betreft de regeling van monumenten. Daarbij heeft het verschil in bescherming van rijks- en gemeentelijke monumenten, zoals hiervoor beschreven, een rol gespeeld.

De wetgever heeft voor rijksmonumenten een verruiming gegeven voor vergunningvrije activiteiten, die zowel het bouwen betreft, als andere activiteiten die invloed kunnen hebben op kwaliteit van rijksmonumenten.

Voor gemeentelijke monumenten heeft de wetgever alleen het vergunningvrij bouwen verruimd. De wetgever heeft dit niet gedaan voor andere activiteiten dan bouwen. Reden hiervoor is het feit dat die andere activiteiten zijn geregeld in de gemeentelijke erfgoedverordening. De bevoegdheid om hierin verruiming aan te brengen berust bij uw raad en niet bij de nationale wetgever.

Hieronder zijn de aanpassingen in de regeling van vergunningvrij bouwen weergegeven:

- voor rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten

In het Bor staan bouwactiviteiten opgesomd die vergunningvrij zijn. Te denken valt aan: dakkapellen, dakramen, zonnecollectoren, kozijnen, balkonscheidingen, tuinmeubels, speeltoestellen, schuttingen en hekken, keermuren, vlaggenmasten, antenne-installaties voor mobiele telefonie, schotelantennes, bouwwerken voor infrastructuur en nutsvoorzieningen, bovenleidingen, elektronische sirenes, straatmeubilair, tijdelijke bouwketen en kleine gebouwtjes van maximaal 2 m² en maximaal 1 meter hoog.

Deze werkzaamheden waren tot 1-1-12 voor rijks- en gemeentelijke monumenten niet vergunningvrij.

Op 1-1-12 is dit aangepast. De hiervoor bedoelde werkzaamheden zijn sindsdien niet meer vergunningplichtig, mits het onderdelen van het monument betreft zonder monumentale waarde.

Enkele vergunningvrije activiteiten uit het Bor zijn niet van toepassing bij monumenten. Dat zijn het oprichten van bijbehorende bouwwerken, bouwwerken voor recreatief nachtverblijf (zomerhuisje, bed&breakfast) en dakkapellen in het voordakvlak of in een naar openbaar gebied gekeerd zijdakvlak.

- alleen voor rijksmonumenten

Voor rijksmonumenten zijn activiteiten die het gewoon onderhoud betreffen op 1-1-12 vergunningvrij geworden.

Deze activiteiten zijn niet vergunningvrij geworden voor gemeentelijke monumenten, omdat de grondslag daarvoor ligt in de gemeentelijke Erfgoedverordening. Hierover gaat de gemeenteraad en niet de nationale wetgever.

Onder gewoon onderhoud met betrekking tot rijksmonumenten wordt verstaan: werkzaamheden die erop gericht zijn om te behouden wat er is.

Gewoon onderhoud, waarbij materiaal soort, kleur, vormgeving, detaillering en profilering niet wijzigen, is vergunningvrij. Er moet sprake zijn van een technische noodzaak voor het vervangen of herstellen van materiaal op beperkte schaal. Aangetaste delen mogen worden vervangen door precies hetzelfde materiaal, met dezelfde verschijningsvorm.

Daarnaast vervalt de vergunningplicht voor inpassende aanpassingen van onderdelen zonder monumentale waarde.

- voorstel

Om uitvoering te geven aan de gemeentelijke dereguleringsdoelstelling en om voor gemeentelijke monumenten niet een zwaardere bescherming toe te passen ten aanzien van gewoon onderhoud dan voor rijksmonumenten, stellen wij u voor de erfgoedverordening aan te passen, in die zin dat ten aanzien van de vergunningvrijheid van gewoon onderhoud van gemeentelijke monumenten eenzelfde lijn wordt gevolgd als voor rijksmonumenten.

Ad. 2

- afstemming met regeling welstand en bestemmingsplannen

Bij de deregulering van welstand en bestemmingsplannen is een verschil in benadering van de voor- en de achterkant van bebouwing ingevoerd. Kortgezegd: er worden minder dwingende regels opgelegd ten aanzien van de zijden van gebouwen, die niet zichtbaar zijn vanuit de openbare ruimte. Dit sluit aan op de nationale regelgeving, waarin bebouwing aan de achterzijde van hoofdgebouwen veelal vergunningvrij is.

- voorstel

Wij stellen u voor deze benadering ook toe te passen bij de aanwijzing van gemeentelijke monumenten. Daarbij geldt als voorbehoud dat deze benadering niet wordt toegepast, indien de monumentale waarde van een gemeentelijk monument in overwegende mate (mee) wordt bepaald door de zijden van dat monument die niet zichtbaar zijn vanuit de openbare ruimte.

5. Aanpassing Erfgoedverordening Heerenveen 2010

Wij hebben, op basis van het vorenstaande, een ontwerp-aanpassing van de Erfgoedverordening Heerenveen 2010 opgesteld. De aan te passen delen zijn cursief, vet en onderstreept aangegeven.

Wij stellen uw raad voor de aanpassing van de Erfgoedverordening Heerenveen 2010 vast te stellen.

6. Aanwijzing gemeentelijke monumenten

De werkzaamheden aan de aanwijzing van gemeentelijke monumenten zijn in 2011 stil gelegd in afwachting van resultaten van de dereguleringsdiscussie.

Na het dereguleringsbesluit van ons college in 2013, is begonnen met een toegespitste aanvullende inventarisatie van gemeentelijke monumenten, waarbij op basis van de bijgestelde benadering de kenmerken en waarden van gemeentelijke monumenten in kaart worden gebracht. Bij de aanwijzing wordt benoemd welke onderdelen van een gemeentelijk monument de monumentale waarde bepalen en welke niet.

Voordat de concrete aanwijzing van monumenten, met inachtneming van de deregulering, opnieuw kan worden aangevat, zal eerst sprake moeten zijn van een aangepaste erfgoedverordening.

7. Harmonisatie

Boarnsterhim heeft wel een erfgoedverordening, maar er zijn geen aangewezen gemeentelijke monumenten. De verordeningen van Heerenveen en Boarnsterhim zullen wel moeten worden geharmoniseerd.

Kanttekeningen

Vervolgproces

De aangepaste Erfgoedverordening wordt toegepast bij de aanwijzing en bescherming van (gemeentelijke) monumenten.

Millenniumparagraaf

De Erfgoedverordening draagt bij aan de millenniumdoelstellingen, omdat het behoud van het cultuurhistorisch erfgoed een van de speerpunten is om te komen tot een duurzaam milieu in 2015.

Ter inzage liggende stukken:

- brief van 24 april 2013, nummer 13.3002868
- Erfgoedverordening Heerenveen 2010 (vastgesteld 4-10-10)
- ontwerp-aangepaste Erfgoedverordening Heerenveen 2010
- b&w besluit d.d. 8-10-13

Het college van burgemeester en wethouders van Heerenveen,
de secretaris, de burgemeester,

de heer F.H. Perdok

de heer T.J. van der Zwan

Gemeenteraad

Onderwerp: Aanpassing Erfgoedverordening Heerenveen 2010
Registratienummer: GF13.20073

De raad van de gemeente Heerenveen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 8 oktober 2013;

BESLUIT:

De Erfgoedverordening 2010 als volgt aan te passen:

1. aan artikel 1, lid a, onder 2, wordt toegevoegd:
"met dien verstande dat:
 - a. de achtergevel, het achtererf en het dakvlak aan de achterzijde van een gebouw, en
 - b. de zijgevel, het zijerf en het dakvlak aan de zijkant van een gebouw, voor zover die zijde (zijdelings) niet gekeerd is naar de weg of het openbaar groen, geen onderdeel vormen van de aanwijzing, tenzij de monumentale waarde in overwegende mate (mee) wordt bepaald door deze onderdelen;"
2. aan artikel 10 wordt toegevoegd lid 2a, luidende:
"2a. Het verbod en de vergunningplicht, als bedoeld in het tweede lid, gelden niet voor activiteiten, niet zijnde een activiteit als bedoeld in artikel 2.1 lid 1 sub a van de wabo (bouwen), die:
 - a. betrekking hebben op gewoon onderhoud, aan monumentale onderdelen, voor zover detaillering, profilering en vormgeving niet wijzigen, voor zover ook de materiaalsoort en kleur niet wijzigen, en, bij een tuin, park of andere aanleg, de aanleg niet wijzigt, of
 - b. die uitsluitend leiden tot inpanidige veranderingen van een onderdeel van het gemeentelijk monument dat uit het oogpunt van monumentenzorg geen waarde heeft."

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 9 december 2013.

De griffier,

De voorzitter,

mevrouw W.J.M.A. Jansen

de heer T.J. van der Zwan